

Działalność edukacyjna biblioteki uniwersyteckiej. Szkolenia biblioteczne w Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie – kierunki i formy rozwoju

STRESZCZENIE:

Szkolenie biblioteczne jest kursem obowiązkowym w programie studiów – muszą w nim wziąć udział wszyscy studenci rozpoczynający naukę. Po jego ukończeniu uczestnicy powinni wiedzieć, jak wyszukiwać potrzebne im publikacje, jak sprawnie posługiwać się katalogiem oraz jak zamawiać i wypożyczać książki. Niniejszy artykuł omawia metody i formy kształcenia wykorzystywane do przekazania tych umiejętności. Kładzie również nacisk na zmiany w formie i treści kursu, będące odpowiedzią na aktualne potrzeby użytkowników.

SŁOWA KLUCZOWE:

szkolenie biblioteczne, nauczanie zdalne, e-learning

Wprowadzenie

Szkolenie biblioteczne jest jednym z obowiązkowych kursów realizowanych przez studentów Uniwersytetu Pedagogicznego im. KEN w Krakowie niezależnie od wybranego przez nich kierunku studiów. Chociaż towarzyszy studentom pierwszego roku od kilkudziesięciu lat, w ostatniej dekadzie uległo gruntownym zmianom obejmującym zarówno treści, jak i formy kształcenia¹. Zmiany te

¹ Zob. M. Błach, B. Duda, A. Folga, J. Kołakowska, P. Milc, E. Twardy, *Szkolenia dla studentów Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie w czasie trwania pandemii w roku akademickim 2020/2021*, „Biblioteka i Edukacja” 2020, nr 8, s. 29–37. A. Folga, J. Kołakowska, *Szkolenia formą promocji biblioteki*, w: W. Matwiejczuk, D. Szewczyk-Kłós (red.), *Unowocześnianie organizacji i metod pracy bibliotek w świetle zmieniających się potrzeb czytelników. Materiały konferencyjne Opole, 16–17 listopada 2011 r.*, Opole, 2012, s. 223–232.

wynikają przede wszystkim z potrzeb współczesnej edukacji. Zrozumienie dynamiki sytuacji dydaktycznej wymaga od prowadzących otwartości na potencjał nowoczesnych technologii przy jednoczesnej krytycznej ocenie ich korzyści pedagogicznych.

Niegdysiejsza pogadanka na temat funkcjonowania biblioteki, zasad korzystania z jej agend, katalogów alfabetycznego oraz rzeczowego przeobraziła się w pełnowymiarowy kurs z zakresu korzystania z elektronicznych źródeł informacji, w tym pełnotekstowych i abstraktowych baz danych oraz czytelni internetowych. Prezentacja multimedialna została uzupełniona o ćwiczenia praktyczne, które wyposażają studentów nie tylko w wiedzę i umiejętności pozwalające na korzystanie z tradycyjnych i elektronicznych zasobów biblioteki, ale także na samodzielne wyszukiwanie źródeł bibliograficznych, ich ocenę oraz selekcję. Ten w gruncie rzeczy tradycyjny model kształcenia z uwzględnieniem narzędzi internetowych został poszerzony o formy pracy zdalnej za pomocą platformy e-learningowej Moodle. Moduł kursu związany z e-nauczaniem składa się z dwóch podstawowych elementów – materiałów szkoleniowych pozwalających na utrwalenie nabytej podczas spotkania *face to face* wiedzy oraz testu sprawdzającego wiedzę i umiejętności studenta w praktyce.

Takie połączenie dwóch historycznie odrębnych modeli kształcenia – *face to face* (F2F) oraz rozproszonego, wykorzystującego nowe media cyfrowe, wiąże się z powstałym około roku 1999 pojęciem *blended learningu*, przy czym program szkolenia bibliotecznego zakłada nie tyle pomieszenie (*blended*) metod kształcenia, co ich komplementarność, a zatem wzajemne uzupełnianie się. Ujęcie to pozwala dostrzec wartość procesu dydaktycznego realizowanego w ramach kursu, ukierunkowanego przede wszystkim na organizowanie uczenia się, a co za tym idzie wspomaganie samokształcenia się studentów².

Na wartość takich rozwiązań w dydaktyce zwracał uwagę już w latach 90. XX wieku Józef Półturzycki, podkreślając, iż „komputer ze swymi możliwościami może nie tylko eksponować program do opanowania i wspierać go ilustracjami, ale także sprawdzać jego zrozumienie i przyswojenie, określać drogę uczenia się i przechowywać potrzebne informacje”³.

W semestrze letnim roku akademickiego 2020/2021 w wyniku pandemii COVID-19 dało się zauważyć w przypadku wielu instytucji gwałtowne przejście od tradycyjnych form nauczania bądź słabo jeszcze ugruntowanego kształcenia komplementarnego, do nauczania zdalnego. Mianem tym określa się kursy, których większość lub całość (80–100%) materiału dydaktycznego i interakcji ma

2 Por. I. Mikołajewska, A., Mikołajewska, *Od blended learningu do kształcenia komplementarnego*, w: M. Tanasia i S. Galanciak (red.), *Cyberprzestrzeń, człowiek, edukacja*. T. 5, *Otwarte zasoby edukacyjne w perspektywie pedagogicznej*, Kraków, 2020, s. 281.

3 J. Półturzycki, *Dydaktyka dorosłych*, Warszawa, 1991, s. 326.

miejsce w środowisku internetowym⁴. W oczywisty sposób wpłynęło to również na przebieg szkoleń bibliotecznych. Gromadzenie dużej ilości grup studentów, reprezentujących różne kierunki studiów, na niewielkiej przestrzeni Mediateki Oddziału Informacji Naukowej stało się nie tyle niewygodne, ile niebezpieczne. Wobec oczywistych zagrożeń zdecydowano się na zastosowanie nauczania zdalnego, które mogło w naturalny sposób stanowić kontynuację dotychczas stosowanych rozwiązań.

Nauczanie zdalne stanowi duże wyzwanie, gdyż wymaga nakładu pracy i wysiłku, daje jednak możliwości, których nie można porównywać z tradycyjnym modelem kształcenia. Jak zauważa Deborah Jasek: „[...] kształcenie zdalne jest dowolnym sposobem oddziaływań edukacyjnych, który zachodzi niezależnie od miejsca, czasu i rozdzielania uczestników. W kształceniu zdalnym nauczyciel, używając technologii, dostarcza informacji oraz instrukcji postępowania studentowi znajdującemu się w innym miejscu. Poprzez sprzężenie zwrotne bezpośrednio lub opóźnione uzyskuje odpowiedzi od swoich studentów”⁵. Jeśli prowadzący zdaje sobie sprawę z potrzeb uczestników kursu, którzy chcą mieć wpływ na uczenie się oraz poczucie, że nabywana przez nich wiedza ma wymiar praktyczny, ta forma kształcenia może stać się jego sprzymierzeńcem. By tak się stało, należy poznać zasady organizacji procesów zdalnych, specyfikę nauczania i uczenia się na odległość oraz wspierające te procesy metody i techniki pracy. Technologia skutecznie wspiera działania bibliotekarza-nauczyciela, nadal jednak najważniejszą rolę odgrywa metodyka⁶.

Brać pod uwagę należy także ograniczenia nauczania zdalnego. Podczas zajęć stacjonarnych nauczyciel ma pełną kontrolę nad procesem nauczania. Pozostaje w kontakcie werbalnym i niewerbalnym ze studentem, dzięki czemu może wpływać na jego postępy oraz na bieżąco reagować na wyłaniające się trudności. Podczas realizacji programu kursu w trybie asynchronicznym łączność ze studentem pozostaje ograniczona do rozmów na czacie lub forum.

Kształcenie za pomocą platformy Moodle oraz MS Teams

Rynek udostępnia wiele produktów pozwalających na projektowanie i wdrażanie działań dydaktycznych w e-edukacji. Obok narzędzi komercyjnych, takich jak Oracle i Learning, Lotos Learning Space, Fronter, WBT server czy Blackboard, twórcy kursów i szkoleń e-learningowych mają do dyspozycji bogatą ofertę

4 I.E. Allen, J. Seaman, R. Garrett, *Blending in. The extend and promise of blended education in the United States*, Newburyport, 2007, s. 4.

5 D. Jasek, *Distance learning defined*, Texas 1999. Cyt za: K. Kuźmicz, *E-learning. Kultura studiowania w przestrzeni sieci*, Sopot, 2015, s. 51.

6 M. Zając, *Jakość e-edukacji – działania środowiskowe*, w: *E-learning w bibliotekach. Materiały z ogólnopolskiej konferencji „E-learning wyzwaniem dla bibliotek”* (Częstochowa, 11–12.10.2011), Warszawa, 2021, s. 15–16.

oprogramowań z licencją *open source*. Wolne oprogramowanie udostępniane jest na zasadach podobnych do udostępniania wyników twórczości naukowej, które po opublikowaniu mogą być swobodnie weryfikowane i wykorzystywane pod warunkiem powołania się na źródło⁷.

Szkolenia biblioteczne, podobnie jak i inne kursy prowadzone w Uniwersytecie Pedagogicznym drogą elektroniczną, realizowane są na platformie Moodle – jednym z najczęściej wykorzystywanych obecnie w e-edukacji narzędzi. Ma on ponad 265 milionów zarejestrowanych użytkowników w 244 krajach i realizuje 35 milionów różnych kursów⁸. Jako oprogramowanie typu *open source* posiada publicznie dostępny kod źródłowy, który można modyfikować, pod warunkiem dalszego udostępnienia zainteresowanym osobom stworzonej przez nas wersji.

Nazwa platformy, której twórcami są Martin Daugiamas i Peter C. Taylor z Curtin University of Technology (Australia), pochodzi od pierwszych liter określenia *modular object oriented dynamic learning environment* (modułowe, obiektowe, dynamiczne środowisko nauczania). Platforma umożliwia zarówno przeprowadzenie zajęć całkowicie w trybie online, jak i uzupełnienie tradycyjnego modelu nauczania o rozwiązania elektroniczne. Oddział Informacji Naukowej Biblioteki Głównej UP wykorzystuje obie te możliwości, dostosowując metody kształcenia m.in. do trybu studiów. Studenci dzienni biorą udział w zajęciach praktycznych na terenie uczelni (od roku akademickiego 2020/2021 nauczanie zdalne), a następnie wykonują zadania utrwalające oraz test sprawdzający ich wiedzę i umiejętności na platformie Moodle. Studenci zaoczeni realizują treść szkolenia wyłącznie na podstawie narzędzi elektronicznych, najpierw zapoznając się z materiałami dydaktycznymi, a następnie wykonując test.

Modułowa budowa platformy pozwala na optymalne wykorzystanie narzędzi Moodle. W realizacji kursu bibliotecznego szczególnie przydatne okazują się moduły zasobów, lekcji oraz testu⁹. Moduł zasobów umożliwia publikowanie materiałów dydaktycznych w dowolnym formacie, najczęściej prezentacji PDF. Moduł lekcji pozwala na przedstawienie treści dydaktycznych za pomocą tekstu, grafiki i pytań sprawdzających. Stanowi rodzaj powtórzenia i utrwalenia wiedzy. Odpowiedzi udzielone w częściach mających na celu sprawdzenie wiedzy nie mają wpływu na ocenę później wykonywanego testu. Wynik stanowi informację dla studenta, czy przyswajany materiał został dobrze opanowany, czy też wymaga ponownego przejrzenia. Moduł testu służy do sprawdzania wiedzy i umiejętności

7 K. Kuźmicz, *E-learning. Kultura studiowania...*, s. 57–58.

8 Moodle. *Statistics*, moodle.org [dostęp: 14.04.2021].

9 Z. Zieliński, *Moduły i rozszerzenia systemu Moodle*, w: tegoż, *E-learning w edukacji. Jak stworzyć multimedialną i w pełni interaktywną treść dydaktyczną*, Gliwice, 2021, s. 233–236.

studenta za pomocą różnego rodzaju pytań: otwartych, wielokrotnego wyboru, dopasuj czy też typu prawda/fałsz.

System zarządzania serwisem przewiduje funkcję administratora, który ma dostęp do wszystkich ustawień konfiguracyjnych i który definiuje zakres uprawnień dla nauczycieli. Zazwyczaj dotyczą one projektowania i realizacji kursów oraz tworzenia materiałów dydaktycznych. W efekcie nauczyciele mają pełną kontrolę nad zawartością, układem oraz przebiegiem kursu. Dzięki narzędziom raportowania aktywności studentów mogą analizować zaimplementowane rozwiązania i wprowadzać modyfikacje w celu optymalizacji procesu kształcenia.

Interfejs platformy jest łatwy w użytkowaniu. Wdrożone rozwiązania umożliwiają obsługę także osobom nieposiadającym kompetencji informatycznych. Ponieważ jednak zakres oferowanych możliwości jest spory, przed przystąpieniem do pracy użytkownik musi gruntownie zapoznać się z systemem.

Studenci widzą wyłącznie treści, które zostały dla nich udostępnione przez nauczyciela. W zależności od ustawień mogą samodzielnie zgłaszać chęć uczestnictwa w szkoleniu lub poprosić o założenie konta. Istnieje możliwość tworzenia grup, co w przypadku szkolenia bibliotecznego, realizowanego przez wszystkich studentów I roku zarówno studiów licencjackich, jak i magisterskich uzupełniających, ma duże znaczenie. Utworzenie grupy dla każdego rocznika i kierunku studiów znacznie ułatwia ocenianie i wpisywanie zaliczeń. System haseł przypisanych do kierunków w obrębie danego roku akademickiego umożliwia automatyczne dodawanie uczestników do funkcjonujących już nominalnie grup.

Jak już wspomniano, pandemia choroby COVID-19 wpłynęła znacząco na wiele aspektów życia społecznego, wymusiła także zmiany w sposobie kształcenia. Uczniowie oraz studenci rozpoczęli naukę zdalną za pomocą komunikatorów internetowych. Jednym z najpopularniejszych, udostępnianym szkołom i uczelniom za darmo, jest platforma Microsoft Teams. Wchodzi ona w skład Microsoft 365 i stanowi połączenie czatu, wirtualnego miejsca spotkań oraz obszaru roboczego. Służy do wymiany myśli za pomocą wiadomości tekstowych na czacie oraz spotkań w trybie wideokonferencji. Umożliwia także samodzielną lub zespołową pracę na plikach oraz aktualizację zadań dla wszystkich członków zespołu. Microsoft Teams można uruchomić w przeglądarce internetowej lub na urządzeniu mobilnym po uprzednim zainstalowaniu aplikacji¹⁰.

Mając na uwadze optymalne wykorzystanie już istniejących materiałów oraz testu na platformie Moodle, pracownicy Oddziału Informacji Naukowej zdecydowali się wykorzystać tylko niektóre funkcjonalności Microsoft Teams. Zajęcia

10 K. Jurczyk, *Co to jest Microsoft Teams i jak działa, czyli FAQ o Microsoft Teams prosto z Google*, „Anegis”, 7 kwietnia 2020, <http://www.bg.up.krakow.pl/newbie/index.php/bie/article/view/268/279#> [dostęp: 12.04.2021].

praktyczne, w czasie których prezentowano oddziały Biblioteki Głównej oraz świadczone przez nich usługi, zaczęto organizować w trybie wideokonferencji. W ten sposób szkolenie biblioteczne przybrało formę *web based learning*, czyli nauczania wykorzystującego komputery oraz urządzenia przenośne, w której proces kształcenia przebiega w czasie rzeczywistym i jest prowadzony przez nauczyciela. W trakcie nauki dochodzi do wymiany informacji pomiędzy prowadzącym szkolenie a jego uczestnikami za pomocą internetowych narzędzi komunikacji.

Z punktu widzenia organizacji pracy szczególnie przydatną funkcjonalnością okazała się możliwość tworzenia zespołów. Studenci za pomocą aplikacji Moodle wybierali jeden z wielu dostępnych terminów i na tej podstawie tworzono zespół w MS Teams. Wykorzystanie wspomnianej opcji jest proste i nie wymaga szczególnych kompetencji. W zakładce „Zespoły” należy kliknąć „Dołącz do zespołu lub utwórz zespół”, a następnie wybrać opcję „Utwórz nowy zespół”. Po określeniu nazwy i dodaniu uczestników spotkania (zarówno nauczycieli, jak i studentów) należy wybrać kolejno „Dodaj” i „Zamknij”. Istnieje również możliwość wygenerowania kodu, za pomocą którego studenci sami dołączają do zespołu.

Zmiana trybu nauczania nie wpłynęła znacząco na przekazywane treści. Położono jedynie większy nacisk na wykorzystywanie elektronicznych baz danych oraz serwisu Ibuk.pl – największej na polskim rynku komercyjnej czytelnicy internetowej podręczników akademickich i publikacji naukowych, a także książek popularnonaukowych, poradników itp.¹¹

Program szkolenia bibliotecznego

Szkolenie biblioteczne składa się z kilku elementów. Pierwszy z nich to spotkanie organizowane w Mediatece Oddziału Informacji Naukowej lub od niedawna w trybie wideokonferencji za pomocą MS Teams. W trakcie tego praktycznego szkolenia studenci pierwszego roku studiów licencjackich i jednolitych magisterskich zapoznają się z zasadami korzystania z Biblioteki Głównej oraz bibliotek dziedzinowych uczelni, uczą się korzystać z katalogów tradycyjnych oraz elektronicznych, a także bibliograficznej bazy Edukator. Program spotkania przygotowanego dla studentów II stopnia, tj. magisterskich uzupełniających, dotyczy przede wszystkim obsługi katalogów centralnych oraz elektronicznych baz danych ze szczególnym uwzględnieniem otwartych zasobów edukacyjnych (OZE)¹²,

11 A. Radoszewska, *Czytelnia internetowa ibuk.pl – propozycja dla współczesnego czytelnika*, w: *E-learning w bibliotekach...*, s. 59.

12 Zob. M. Jabłonowska, J. Wiśniewska, *Wykorzystanie otwartych zasobów edukacyjnych w kształceniu akademickim*, w: *Cyberprzestrzeń, człowiek, edukacja*. T. 5, *Otwarte zasoby edukacyjne...*, s. 93–108.

jak bowiem pokazuje praktyka, studenci nie są wystarczająco przygotowani do napisania pracy magisterskiej¹³.

Po uzyskaniu zaliczenia z części praktycznej uczestnicy kursu mają tydzień na zapoznanie się z materiałami szkoleniowymi, w tym zaliczenie lekcji bibliotecznej online, oraz na wykonanie testu sprawdzającego ich wiedzę i umiejętności. Ta część szkolenia realizowana jest na platformie Moodle. Student sam decyduje, kiedy zapozna się z programem kursu i ile czasu na to poświęci.

Materiał szkoleniowy obejmuje prezentację w formacie PDF, wzbogaconą o linki do filmów instruktażowych zamieszczonych na kanale YouTube. „Niezbędnik czytelnika BG UP” obejmuje: zapisy¹⁴, pierwsze kroki w katalogu¹⁵, lokalizacje (biblioteki dziedzinowe, czytelnie)¹⁶, limity wypożyczeń¹⁷, termin ważności konta¹⁸.

Udostępniana studentom prezentacja stanowi podsumowanie treści przekazywanych na spotkaniu. W przystępny i zwięzły sposób informuje o zasadach ujętych w regulaminie biblioteki, a także świadczonych przez nią usługach. Sporo miejsca poświęcono bazom własnym, takim jak Edukator, Biografik, Bibliografia Publikacji Pracowników i Doktorantów UP oraz Katalog Prac Doktorskich. Studenci studiów II stopnia znajdują w niej także informacje o polskich i zagranicznych bazach danych, z których mogą korzystać, pisząc pracę magisterską.

Aby ułatwić studentom orientację w zmianach w funkcjonowaniu biblioteki podczas pandemii, dodano krótką prezentację zawierającą informacje o aktualnych obostrzeniach, a także zachęcającą do realizowania wszystkich zaleceń i wymogów bezpieczeństwa. Omówiono w niej również nowe usługi wprowadzone przez Bibliotekę Główną na czas trwania epidemii, tj.: możliwość zapisu do Biblioteki przez telefon lub elektroniczny formularz oraz „skanowanie na życzenie”.

Podczas opracowywania materiałów szkoleniowych kierowano się zasadą: minimum słów – maksimum treści¹⁹. Przeglądnięcie prezentacji nie jest

13 Zob. też W. Walat, *Homo interneticus – problemy edukacji w czasach analfabetyzmu funkcjonalnego*, w: *Cyberprzestrzeń, człowiek, edukacja*. T. 5, *Otwarte zasoby edukacyjne...*, s. 181–194.

14 *Niezbędnik Czytelnika BG UP – część 1: zapisy*, You Tube, 11 października 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=2boq-GFgTzg> [dostęp: 12.04.2021].

15 *Niezbędnik Czytelnika BG UP – część 2: pierwsze kroki w katalogu*, You Tube, 18 października 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=oC4r9X4CbDA> [dostęp: 12.04.2021].

16 *Niezbędnik Czytelnika BG UP – część 3: lokalizacje*, You Tube, 25 października 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=dHtKuorHN9c> [dostęp: 12.04.2021].

17 *Niezbędnik Czytelnika BG UP – część 4: limity wypożyczeń*, You Tube, 25 października 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=gTGQPIa9lBM> [dostęp: 12.04.2021].

18 *Niezbędnik Czytelnika BG UP – część 5: termin ważności konta Czytelnika*, You Tube, 28 października 2020 <https://www.youtube.com/watch?v=lKN9Eg8fvos> [dostęp: 12.04.2021].

19 E. Rozkosz, *Przekaz wizualny a jego percepcja w kontekście kształcenia zdalnego*, w: *E-learning w bibliotekach...*, s. 68.

obowiązkowe, zależy wyłącznie od potrzeb oraz motywacji studenta. Inaczej wygląda kwestia umieszczonej również na platformie Moodle lekcji biblioteczej. Zapoznanie się z nią stanowi wymóg dopuszczający uczestnika kursu do testu zaliczeniowego. Pozwala na usystematyzowanie zdobytej wiedzy oraz sprawdzenie jej poziomu w pytaniach podsumowujących każdy z bloków tematycznych²⁰. Udzielenie nieprawidłowej odpowiedzi odsyła czytelnika do przejrzanego modułu i zmusza do ponownego zapoznania się z jego treścią.

Ostatnim etapem szkolenia jest test wiedzy oraz umiejętności praktycznych nabytych podczas spotkania z bibliotekarzem. Pytania mają zróżnicowany poziom, nie wykraczają jednak poza treść przekazaną w materiałach dydaktycznych. Z myślą o obiektywizmie oraz przejrzystości kryteriów oceniania zdecydowano się wyłącznie na pytania zamknięte. Studenci mają wskazać jedną z trzech proponowanych odpowiedzi, wpisać konkretny termin, numer lub nazwisko, dopasować podane elementy, bądź zdecydować, czy dane twierdzenie jest prawdziwe. Pytania zostały podzielone na kilka kategorii: o bibliotece, wypożyczanie, zapisy do biblioteki, bazy danych, biblioteki dziedzinowe, Edukator, katalog elektroniczny, katalog kartkowy. Kategorie te mają wyłącznie charakter porządkujący i nie są widoczne dla studentów. Aby uniknąć jednoczesnego wypełniania testu przez grupy studentów, każdy uczestnik otrzymuje pulę pytań wybranych przez system losowo.

Test przygotowany dla studentów studiów magisterskich uzupełniających zawiera przede wszystkim pytania sprawdzające umiejętność wyszukiwania informacji bibliograficznych w katalogach i bazach danych, zarówno polskich, jak i zagranicznych. Poniżej zamieszczono pięć przykładowych pytań dotyczących katalogu elektronicznego BG, Edukatora, repozytorium UP oraz zagranicznych baz danych:

Wskaż hasła przedmiotowe, za pomocą których opisano w bazie Edukator artykuł Edyty Bukowskiej (*Nie*)rutynowa powtórka przed egzaminem:

Wybierz jedną odpowiedź:

- a. Egzamin gimnazjalny, Konspekt lekcji.
- b. Scenariusz lekcji, Konspekt lekcji.
- c. Język polski – studia i nauczanie (gimnazjum), Konspekt lekcji.

Korzystając z Repozytorium UP, podaj zakres stron, na których jest umieszczony tekst K. Jaracza, *Charakterystyki probabilistyczne sygnału wyjściowego obcowzbudnej prądnicą napięcia stałego, sterowanej napięciem wzbudzenia o charakterze funkcji losowej* opublikowany w „Roczniku Naukowo-Dydaktycznym” z 1983 r. Wynik wpisz w postaci cyfrowej, np. 5–6.

Odpowiedź:

Wielodziedzinowa baza Edukator tworzona jest wyłącznie w oparciu o zbiory własne Biblioteki Głównej UP.

²⁰ Por. M. Zając, *Jakość e-edukacji...*, s. 14.

Wybierz jedną odpowiedź:

Prawda

Fałsz

Korzystając z bazy Taylor&Francis, podaj tytuł czasopisma, w którym został zamieszczony artykuł: *Politicking for the Public Library*.

Wybierz jedną odpowiedź:

a. Journal of Library Administration.

b. New Review of Academic Librarianship.

c. Journal of the Australian Library and Information Association.

d. Journal of Library Association.

Korzystając z katalogu elektronicznego, zaznacz właściwą sygnaturę książki *Demencja : kompleksowy przewodnik po chorobie z lokalizacją BPiP ul. Ingar-dena 4*.

Wybierz jedną odpowiedź:

a. 23015.

b. 22958 St.

c. BG 337269.

Zakończenie

Umiejętność krytycznego myślenia, wyszukiwania, analizy, syntezy i interpretacji informacji, a także wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT) w kształceniu i (przyszłej) pracy zawodowej należy do najważniejszych kompetencji XXI wieku²¹. W dobie pandemii, gdy funkcjonowanie bibliotek jest w znaczny sposób ograniczone, wspomniane umiejętności nabierają jeszcze większego znaczenia. Elektroniczne źródła wiedzy dostępne dla wszystkich użytkowników biblioteki, z każdego miejsca z dostępem do Internetu mogą korzystnie wpłynąć na jakość kształcenia studentów. Wszystko jednak zależy od tego, jaką wiedzą na temat zasobów elektronicznych dysponuje młodzież i czy jest w stanie wykorzystywać zdobyte informacje w praktyce.

Dotarcie do ludzi młodych, którzy wychowali się w świecie technologii i nie wyobrażają sobie funkcjonowania bez komputera, smartfonu czy Internetu, a z drugiej strony szybko się nudzą i niecierpliwą, nie jest rzeczą łatwą. Z tego powodu zmienia się rola studentów i nauczycieli. Nauczyciel ma przede wszystkim pomagać, wspierać, konsultować. W ten sposób studenci zyskują tak cenną w ich oczach swobodę w nauce. Nauczanie zdalne, zwłaszcza zaś e-learning pozwala dokonać wyboru, kiedy, gdzie i czego się uczyć. Chociaż jednak „*homo interneticus* ma poczucie nieograniczonej wiedzy, pamięci, czasu i przestrzeni”²²,

21 E. Smyrnova-Trybulska, *Technologie informacyjno-komunikacyjne i e-learning we współczesnej edukacji*, Katowice, 2018, s. 291–292.

22 W. Walat, *Homo interneticus...*, s. 183.

nie umie ze zdobytej wiedzy zrobić racjonalnego użytku. Świadomy powszechnego analfabetyzmu funkcjonalnego nauczyciel powinien dążyć do optymalnego wykorzystania czasu przeznaczanego na wypracowanie schematów poznawczych pozwalających na samodzielne rozwiązywanie problemów. Forma oraz zakres szkolenia proponowanego obecnie przez Oddział Informacji Naukowej BG UP odpowiada na te potrzeby użytkownika.

Bibliografia

Internetowe źródła informacji

Jurczyk K., *Co to jest Microsoft Teams i jak działa, czyli FAQ o Microsoft Teams prosto z Google*, „Anegis”, 7 kwietnia 2020, <http://www.bg.up.krakow.pl/newbie/index.php/bie/article/view/268/279#> [dostęp: 12.04.2021].

Niezbędnik Czytelnika BG UP – część 1: zapisy, You Tube, 11 października 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=2boq-GFgTzg> [dostęp: 12.04.2021].

Niezbędnik Czytelnika BG UP – część 2: pierwsze kroki w katalogu, You Tube, 18 października 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=oC4r9X4Cbda> [dostęp: 12.04.2021].

Niezbędnik Czytelnika BG UP – część 3: lokalizacje, You Tube, 25 października 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=dHtKuorHN9c> [dostęp: 12.04.2021].

Niezbędnik Czytelnika BG UP – część 4: limity wypożyczeń, You Tube, 25 października 2016, <https://www.youtube.com/watch?v=gTGQPIa9lBM> [dostęp: 12.04.2021].

Niezbędnik Czytelnika BG UP – część 5: termin ważności konta Czytelnika, You Tube, 28 października 2020 <https://www.youtube.com/watch?v=lKN9Eg8fvos> [dostęp: 12.04.2021].

Moodle. Statistics, moodle.org [dostęp: 14.04.2021].

Tradycyjne źródła informacji

Allen I.E., Seaman J., Garrett R., *Blending in. The extend and promise of blended education in the United States*, Newburyport, 2007.

Błach M., Duda B., Folga A., Kołakowska J., Milc P., Twardy E., *Szkolenia dla studentów Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie w czasie trwania pandemii w roku akademickim 2020/2021*, „Biblioteka i Edukacja” 2020, nr 8.

Folga A., Kołakowska J., *Szkolenia formą promocji biblioteki*, w: W. Matwiejczuk, D. Szewczyk-Kłós (red.), *Unowocześnianie organizacji i metod pracy bibliotek w świetle zmieniających się potrzeb czytelników. Materiały konferencyjne Opole, 16–17 listopada 2011 r.*, Opole, 2012.

Jabłonowska M., Wiśniewska J., *Wykorzystanie otwartych zasobów edukacyjnych w kształceniu akademickim*, w: M. Tanaś, S. Galanciak (red.), *Cyberprzestrzeń, człowiek, edukacja*. T. 5, *Otwarte zasoby edukacyjne w perspektywie pedagogicznej*, Kraków, 2020.

Kuźmicz K., *E-learning. Kultura studiowania w przestrzeni sieci*, Sopot, 2015.

Mikołajewska I., Mikołajewska A., *Od blended learningu do kształcenia komplementarnego*, w: M. Tanaś, S. Galanciak (red.), *Cyberprzestrzeń, człowiek, edukacja*. T. 5, *Otwarte zasoby edukacyjne w perspektywie pedagogicznej*, Kraków, 2020.

Półturzycki J., *Dydaktyka dorosłych*, Warszawa, 1991.

Radoszewska A., *Czytelnia internetowa ibuk.pl – propozycja dla współczesnego czytelnika*, w: *E-learning w bibliotekach. Materiały z ogólnopolskiej konferencji „E-learning wyzwaniem dla bibliotek”* (Częstochowa, 11–12.10.2011), Warszawa, 2012.

Rozkosz E., *Przekaz wizualny a jego percepcja w kontekście kształcenia zdalnego*, w: *E-learning w bibliotekach. Materiały z ogólnopolskiej konferencji „E-learning wyzwaniem dla bibliotek”* (Częstochowa, 11–12.10.2011), Warszawa, 2012.

Smyrnova-Trybulska E., *Technologie informacyjno-komunikacyjne i e-learning we współczesnej edukacji*, Katowice, 2018.

Walat W., *Homo interneticus – problemy edukacji w czasach analfabetyzmu funkcjonalnego*, w: M. Tanaś, S. Galanciak (red.), *Cyberprzestrzeń, człowiek, edukacja*. T. 5, *Otwarte zasoby edukacyjne w perspektywie pedagogicznej*, Kraków, 2020.

Zajac M., *Jakość e-edukacji – działania środowiskowe*, w: *E-learning w bibliotekach. Materiały z ogólnopolskiej konferencji „E-learning wyzwaniem dla bibliotek”* (Częstochowa, 11–12.10.2011), Warszawa, 2012.

Zieliński Z., *Moduły i rozszerzenia systemu Moodle*, w: tegoż, *E-learning w edukacji. Jak stworzyć multimedialną i w pełni interaktywną treść dydaktyczną*, Gliwice, 2021.

Educational activities of the university library. Library training at the Pedagogical University - directions and forms of development

ABSTRACT:

Library training is a compulsory course in the study program. All students who start their education must take part in it. Participants should know how to search for publications, how to efficiently use the catalog and how to order and borrow books. The article presents the methods and forms of education used to convey these skills. Emphasizes changes in the form and content of the course in response to the current needs of users.

KEYWORDS:

librarian training, remote learning, e-learning